

Sojenje polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostni

Franci Brinc, dipl. pravnik, republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo SR Slovenije, Ljubljana

UVOD

Načela humanosti prodirajo v kazensko pravo še najbolj očitno skozi mladoletniško kazensko pravo. Jugoslovansko mladoletniško kazensko pravo je ena najbolj naprednih pravnih ureditev položaja mladoletnikov v svetu. Ob razpravah o kazenskih ukrepih zoper mladoletnike, o njihovi uporabi in izpolnjevanju se ta ureditev pogosto hvali, hkrati se pa grajajo ugotovljene pomanjkljivosti v njeni uporabi. V teoriji in praksi se iščejo nova pota in nove možnosti za učinkovitejšo obravnavanje mladoletnih prestopnikov, njihovo čim uspešnejšo resocializacijo in za preprečevanje mladinske kriminalitete. Oblikujejo se tudi predlogi za spremembo ali dopolnitev zdajšnje zakonodaje.

V tem sestavku bo obdelano le eno, pravzaprav zelo ozko torišče uporabe mladoletniškega kazenskega prava, to je vprašanje sojenja polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostni (člena 79 i in 79 j KZ). Vprašanje je, kako sodišče ravna v primeru, ko mladoletni storilec kaznivega dejanja postane polnoleten pred glavno obravnavo, oziroma ko se njegovo kaznivo dejanje odkrije šele po njegovi polnoletnosti. Sodišče bi smelo v tem primeru uporabiti le v zakonu predpisane kazenske ukrepe, odvisno od tega, ali se sodi osebi, ki je kaznivo dejanje storila kot mlajši ali kot starejši mladoletnik.

O uporabi členov 79 i in 79 j KZ je bilo že veliko razprav, stališča pa so si pogosto različna. Pred nami je zdaj oblikovanje novega zveznega kazenskega zakonika, ki bo tudi prav gotovo spremenil nekatera določila KZ glede obravnavanja mladoletnikov. Zato naj ta sestavek pokaže na nekatere pomanjkljivosti zdajšnje pravne ureditve in prakse ter nakaže nekatere mogoče izboljšave v okviru predvidene nove ureditve.

Kriminaliteta mladoletnikov je posebna oblika kriminalitete ne samo zaradi posebnosti pri opravljanju kaznivih dejanj in okoliščin, ki jih pospešujejo, temveč tudi in predvsem zaradi narave osebnosti, ki ta kazniva dejanja opravlja. Mladoletništvo je tista doba v življenju, v ka-

teri se človek oblikuje in ki jo spremljajo posebne fiziološke in psihološke spremembe. Mladoletniki so poseben svet s posebno psihologijo. Hentig pravi: »Hudodelstvo nima vrha v zreli starosti, temveč na pragu mladosti in polnega razvoja.«¹ V mladosti je kriminaliteta pogosto izraz »viteškega prezira mladosti do opozoril«, kajti mladost išče vznemirjenje in nevarnost. Storilčeva mladost pa tudi močno vpliva na motiv, vrsto in obseg prestopka.

Pri izbiri kazenskih ukrepov za mladoletnike je sodiščem dana velika prostost; ta omogoča, da sodišče v vsakem primeru uporabi res tisti ukrep, ki najbolj ustreza mladoletnikovi osebnosti in s katerim bo najboljše dosežen namen njegove resocializacije.

Danes se je že uveljavilo stališče, da se stopnja mladoletnikovega duševnega razvoja ne ujema z doseženo starostjo. Duševni razvoj človeka, še posebno mladega človeka, ni tako usklajen z leti starosti, da bi vsakemu koledarskemu letu starosti pripisovali ustrezno stopnjo duševne zrelosti. Zato starost ni temeljna sestavina za uporabo določenega kazenskega ukrepa. Načeloma se vsakemu mladoletniku, ki je star od 14 do 18 let, lahko izreče kateri koli vzgojni ukrep, ki je predpisan v zakonu.

Osebnost mladega človeka je tudi po 18 letu starosti še v stadiju oblikovanja in zorenja, zato sama polnoletnost še ne pomeni duševne zrelosti, ki jo kazensko pravo postavlja za pogoj za kaznovanje polnoletnih storilcev kaznivih dejanj. Zakon zato pozna skupino mlajših polnoletnih oseb, za katere se izjemoma lahko uporabijo nekateri vzgojni ukrepi. S tem je omiljena toga delitev storilcev kaznivih dejanj le na mladoletne in polnoletne.

Znanost še ni ugotovila, kje je meja človekove popolne telesne in duševne zrelosti. Nekateri omenjajo starost 21 let, drugi 22 ali 25. Pri tem se še posebej postavlja vprašanje akceleracije mladine, vendar strokovnjaki sodijo, da tudi akceleracija sama po sebi še ne pomeni, da smemo mladoletnike enačiti z odraslimi, ker gre po navadi le za pospešeni telesni razvoj, duševni razvoj pa je povprečen ali celo zaostaja.

V kazenskem postopku proti mladoletnikom ima še poseben pomen hitrost postopka. Ta je predpisana (člen 422 ZKP) tako iz splošnih kriminalnopolitičnih razlogov (preprečitev ponav-

* Članek je izveček iz seminarske naloge na III. stopnji študija na pravni fakulteti v Ljubljani. Mentor pri izdelavi naloge je bil dr. Bronislav Skaberne, znanstveni svetnik na inštitutu za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani.

¹ Hentig, str. 159.

ljanja kaznivih dejanj in zapeljevanje drugih v hudodelništvo) kot tudi iz čisto psiho-pedagoških, ker je »kazen« učinkovita le, če čim hitreje sledi samemu prestopku.

Kakor je zahteva po hitrosti postopka proti mladoletnikom sama po sebi dobra, pa deloma prihaja v nasprotje s tistimi določbami ZKP, ki od sodišča zahtevajo, da čim popolneje ugotovi »poleg dejstev, ki se nanašajo na kaznivo dejanje«, še »okolje in razmere, v katerih mladoletnik živi, ter druge okoliščine, ki se tičejo njegove osebnosti« (člen 432 ZKP). Proučevanje mladoletnikove osebnosti in okolja, v katerem živi zahteva določen čas. To pa pomeni podaljševanje postopka in lahko se zgodi, da mladoletnik postane v času kazenskega postopka polnoleten, in sodišče ga mora obravnavati po določbah za te namene (členi 79 i in 79 j KZ).

Dolgotrajni kazenski postopek proti mladoletniku pa tudi najresneje ogroža namen in smoter vsakega postopka. Zmanjša se vzgojni vpliv postopka in s tem tudi samih izrečenih kazenskih ukrepov. Mladoletniki med dolgotrajnim postopkom pogosto ponavljajo kazniva dejanja in v njih dozoreva najbolj škodljiva misel, da v družbi ni avtoritete, ki bi jim lahko preprečila njihova protisocialna dejanja. Glede na to, ima kazenski postopek proti mladoletniku tudi eno od bistvenih nalog, da mora v mladoletniku ustaviti potek negativnega razvoja osebnosti. Pri tem pa moramo upoštevati, da se prevzgojno delo z mladoletnikom ne začne z začetkom izpolnjevanja izrečenega kazenskega ukrepa, temveč že s prvim stikom z organi kazenskega pregona. Ves čas postopka mladoletnik sprejema vtise, bolj ali manj organizirano, z večjo ali manjšo močjo in ne glede na to, ali se tisti, s katerimi prihaja v stik, tega zavedajo ali ne. Vsi ti vtisi pa lahko odločilno slabo ali dobro učinkujejo na končni vzgojni izid celotnega postopka proti mladoletniku. »Ukrepi mladoletniškega kazenskega prava morejo samo tedaj razviti svoje polno vzgojno delovanje, kadar se njihovo izrekanje in izvrševanje neposredno veže na storjeno kaznivo dejanje. Mladoletnik hitro pozabi svoje kaznivo dejanje, zato vsako zavlačevanje pravne reakcije predstavlja nevarnost za njegov ponoven padec v kriminal. Zato mora biti postopek tako urejen, da je razmik med dejanjem, obsodbo in izvršitvijo sankcije čim krajši.«²

² Schaffstein, str. 143.

I. KAZENSKOPRAVNI POLOŽAJ POLNOLETNIH OSEB, KI SE JIM SODI ZA KAZNIVA DEJANJA, STORJENA V MLADOLETNOSTI

1. Pozitivno kazensko pravo SFRJ

Po kazenskem zakoniku je mogoče poleg zakonsko določenih treh vrst storilcev kaznivih dejanj (mladoletniki, mlajši polnoletniki in polnoletni storilci) ločiti še posebno skupino oseb, ki se jim sodi po polnoletnosti za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti. Potek časa od storitve kaznivega dejanja ima po kazenskem zakoniku poleg splošnega instituta zastaranja kazenskega pregona še odločilni pomen pri vseh kaznivih dejanjih, ki so jih storili mladoletniki. Pri nobeni drugi vrsti storilcev kaznivih dejanj se s potekom časa njihov položaj v materialnem kazenskem pravu ne spreminja tako hitro kot pri mladoletnih storilcih kaznivih dejanj. Ti postanejo sčasoma polnoletni in nastane vprašanje, kako jih obravnavati: po pravu za mladoletnike ali po pravu za polnoletnike. Kolikor bi jih obravnavali po pravu za mladoletnike, bi jim s tem naredili krivico, ker niso več mladoletniki, so polnoletne osebe z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih naše pravo povezuje z izpolnjenim 18. letom starosti. Če pa bi jih obravnavali po pravu za polnoletne storilce kaznivih dejanj, bi jim spet storili krivico, ker bi jih spravili v težji kazenskopравни položaj le zaradi poteka časa od storitve kaznivega dejanja do dneva sojenja. To pomeni, da bi posledice počasnega dela organov kazenskega pravosodja nosili sami storilci kaznivih dejanj, ki so postali polnoletni po storitvi kaznivega dejanja samo zato, ker dejanje ni bilo dovolj hitro odkrito, da bi se jih obravnavalo še po mladoletniškem kazenskem pravu pred njihovo polnoletnostjo. Pa tudi v drugem primeru, ko mladoletnik postane polnoleten med trajanjem kazenskega postopka, zaradi tega ni mogoče otežiti kazenskopravnega položaja storilca kaznivega dejanja.

V naši zakonodaji je vprašanje, kako obravnavati te osebe, rešeno tako, da se osebe obravnavajo po načelih, ki veljajo za postopek proti mladoletnikom (414. člen ZKP), in izrekajo se jim lahko le ukrepi, ki se sicer lahko izrekajo mladoletnikom. Možnost izbire ukrepov pa je omejena. S tem je naš KZ bolj (člen 79 i) ali manj (člen 79 j) določno uzakonil tudi posebno vrsto zastaranja kazenskega pregona zoper mlado-

letne storilce kaznivih dejanj, ki so do dneva sojenja že postali polnoletni. Kadar ni možnosti za uporabo katerega izmed zakonsko določenih kazenskih ukrepov, ostane sodišču, da kazenski postopek proti polnoletni osebi ustavi (člen 446/II ZKP).

V členih 79 i in 79 j KZ so natančno določene posamezne sestavine glede starosti, teže kaznivega dejanja in mogočih ukrepov za sojenje polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostniškosti.

2. Jugoslovanska pravna teorija

Iz številnih revij, komentarjev, zbornikov in monografij so zbrana stališča jugoslovanskih avtorjev, ki obravnavajo mladinsko prestopništvo od leta 1960 naprej in so urejena glede na uporabo členov 79 i in 79 j KZ.

Ta stališča kažejo dokajšnje soglasje glede razlage členov 79 i in 79 j KZ tako pri teoretikih kot pri praktikih

a) Stališča o uporabi člena 79 i KZ:

Polnoletni osebi je mogoče za kaznivo dejanje, ki ga je storila kot mlajši mladoletnik, izreči le vzgojni ukrep oddaje v vzgojno-poboljševalni dom. Uporaba drugih ukrepov je nezakonita.

Večina piscev ne nasprotuje sedanjemu zakonski ureditvi, zato tudi ni predlogov za njeno spremembo. Nekateri menijo, da bo primerov sojenja polnoletnim osebam za kazniva dejanja, ki so jih storile kot mlajši mladoletniki, bolj malo, dve leti po kaznivem dejanju se bo kazenski postopek redko pričel.

V zapisniku posvetovanja mladinskih sodnikov Slovenije dne 17. 12. 1971³ je navedeno: »Dikcija člena 79 i KZ je jasna, takim storilcem je mogoče izreči oddajo v vzgojno-poboljševalni dom ali postopek ustaviti in tako ne more držati kak sklep seje vrhovnega sodišča, da se lahko takim osebam izrekajo tudi drugi vzgojni ukrepi. Praksa, ki jo izvajajo nekatera sodišča, da obtožencu izrekajo tudi druge ukrepe, je torej nezakonita.«

b) Stališča o uporabi člena 79 j KZ:

Polnoletni osebi, ki se ji sodi za kaznivo dejanje, ki ga je storila kot starejši mladoletnik, je mogoče izreči le z zakonom predvidene ukrepe, to je oddajo v vzgojno-poboljševalni dom ali kazen mladoletniškega zapora. Izrekanje drugih vzgojnih ukrepov je nezakonito.

³ Bilten slovenskega sodniškega društva, str. 4.

Večina piscev ima sedanjo zakonsko ureditev za nesmotrno in v nasprotju s splošno prepovedno vlogo kaznovanja. Večina predlaga tako spremembo zakonodaje, da bi se dopustila uporaba vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa. Nekateri pa predlagajo še dopolnitev z izrekanjem ukora oziroma sodnega opomina. Le redki so predlogi, da bi se lahko izrekli vsi vzgojni ukrepi, ki so predvideni za mladoletnike.

Vrhovno sodišče Hrvatske je z odločbo št. KŽ 2130 z dne 9. 11. 1960⁴ razveljavilo prvostopno odločbo okrožnega sodišča, s katero je bil polnoletni osebi za kaznivo dejanje, ki ga je storila kot starejši mladoletnik, izrečen vzgojni ukrep ukora. V obrazložitvi sodišče navaja: »Prvostopno sodišče je prekršilo kazenski zakonik, ko je obtožencu izreklo vzgojni ukrep ukora. Obtoženec je bil v času storitve kaznivega dejanja starejši mladoletnik, ob času sojenja pa že polnoleten. V tem primeru se obtožencu lahko izreče po členu 79 j KZ le oddaja v vzgojno-poboljševalni dom ali kazen mladoletniškega zapora, nikakor pa ne vzgojni ukrep ukora; če pa sodišče ugotovi, da ni smotrno izreči obtožencu niti kazen niti vzgojni ukrep, je dolžno po členu 453/2 ZKP ustaviti postopek. Zato je prvostopno sodišče prekršilo zakon, ko je obtožencu izreklo vzgojni ukrep ukora, ki ni predviden po členu 79 j KZ.«

Vrhovno sodišče Jugoslavije (5) je ob zahtevi za varstvo zakonitosti zavzelo stališče: »... da se polnoletni osebi do 21 leta starosti, ki se ji sodi za kaznivo dejanje, ki ga je storila kot starejši mladoletnik, lahko izreče le oddaja v vzgojno-poboljševalni dom ali kazen mladoletniškega zapora, ni ji pa mogoče izreči nobenega drugega vzgojnega ukrepa. Če sodišče ugotovi, da ni pogojev za uprabo vzgojnega ukrepa oddaje v vzgojno-poboljševalni dom ali kazni mladoletniškega zapora, mora po členu 453/2 ZKP postopek ustaviti.«

Na posvetovanju o izpolnjevanju kazenskih ukrepov proti mladoletnikom v Arandjelovcu leta 1970 je bil sprejet sklep: »Treba je ustvariti možnost, da se v primeru sojenja polnoletnim osebam za kazniva dejanja, ki so jih storile kot starejši mladoletniki, lahko uporabljajo tudi drugi vzgojni ukrepi, poleg tistih, ki jih zakon zdaj predvideva.«⁶

⁴ Naša zakonitost, št. 1—2, 1961, str. 79.

⁵ Marinović-Pejović, str. 482.

⁶ Sklep št. I/c, str. 791.

Skupna ocena vseh stališč posameznikov in vrhovnih sodišč je, da je treba spoštovati sedanjo zakonsko ureditev in uporabljati le z zakonom predpisane kazenske ukrepe, uporabo drugih ukrepov pa oceniti za nezakonito.

II. ŠTEVILO POLNOLETNIH OSEB, OBRAVNAVANIH ZARADI KAZNIVIH DEJANJ, STORJENIH V MLADOLETNOSTI

Števila polnoletnih oseb, za katere sodišča uporabijo določilo členov 79 i in 79 j na zavodu za statistiko SRS ni mogoče ugotoviti, ker se v Sloveniji ne vodi statistika o izrečenih kazenskih ukrepih polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti. Iz statističnega lista, ki ga izpolni sodišče, namreč ni mogoče ugotoviti, koliko je bila oseba stara na dan sojenja, ker ni podatka o datumu glavne obravnave, prav tako pa ni podatka o členu, po katerem je bil osebi izrečen kazenski ukrep.

Ob pregledu 563 odločb, s katerimi so slovenska sodišča v letu 1970 izrekla storilcem kaznivih dejanj kazenske ukrepe ob uporabi mladinske kazenske zakonodaje,⁷ je bilo najdenih 107 odločb, s katerimi so sodišča izrekla kazenske ukrepe polnoletnim osebam (polnoletnost na dan glavne obravnave) zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti.

S 107 odločbami so sodišča zadeve rešila takole:

	Število odločb
— postopek ustavljen	5
— vzgojni ukrep: — ukor	39
— oddaja v discipl. center	12
— strožje nadz. staršev	3
— strožje nadz. skrbst. or.	31
— oddaja v vzgoj. zavod	4
— oddaja v vzgojno-pobolj. dom	10
— kazen: mladoletniški zapor	3
Skupaj	107

⁷ Pregledane so bile odločbe, ki so jih sodišča poslala republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo. Leta 1970 je bilo po uradni statistiki izrečenih 792 vzgojnih ukrepov in kazni mladoletniškega zavora; to pomeni, da so sodišča poslala republiškem sekretariatu odločbe le za 57,8% oseb, ki so jim bili tega leta izrečeni kazenski ukrepi ob uporabi mladinske kazenske zakonodaje. Zato

Med 107 odločbami jih je le 18 (ali 17%) v skladu z zakonom (ustavitev postopka, oddaja v vzgojno-poboljševalni dom, mladoletniški zapor), drugih 89 (ali 83%) pa je v nasprotju z določili členov 79 i in 79 j KZ.

Med 107 odločbami ni niti ene, kjer bi sodišče posebej omenilo uporabo člena 79 i KZ. V 5 odločbah pa sodišče izrečeni kazenski ukrep utemeljuje s členom 79 j KZ. S temi 5 odločbami so sodišča izrekla tri vzgojne ukrepe oddaje v vzgojno-poboljševalni dom in dva vzgojna ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa. Vendar je mogoče, upoštevaje določila člena 79 j KZ, le za dve odločbi reči, da sta v skladu z zakonom (oddaja v vzgojno-poboljševalni dom), medtem ko je v treh drugih odločbah člen 79 j KZ neustrezno uporabljen (dvakrat izrečen vzgojni ukrep strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, enkrat pa je sodišče prej izrečeni vzgojni ukrep strožjega nadzorstva skrbstvenega organa nadomestilo z oddajo v vzgojno-poboljševalni dom; vse tri odločbe je izdalo okrožno sodišče). V vseh drugih primerih je sodišče »pozabilo«, da sodi polnoletni osebi zaradi kaznivega dejanja, storjenega v mladostnosti, in je izrečeni vzgojni ukrep ali kazen mladoletniškega zavora utemeljilo na enak način, kot bi sodilo mladoletniku.

Pri ugotavljanju števila izrečenih kazenskih ukrepov polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, so bili pregledani še evidenčni listi, ki jih skrbstveni organi vodijo o izrečenih kazenskih ukrepih v skladu z 8. členom zakona o izvrševanju vzgojnih ukrepov.⁸ Pričakovati je bilo, da sodišča redneje pošiljajo odločbe skrbstvenim organom, ki morajo vzgojne ukrepe tudi opravljati, kot pa republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo. Ugotovljeno pa je, da tudi evidenca skrbstvenih organov ni popolna, vsaj ne tako, da bi si bilo mogoče na njeni podlagi ustvariti resnično podobo o številu kazenskih ukrepov, ki jih sodišča izrečejo polnoletnim osebam zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti.

Občinski skrbstveni organi so imeli za leto 1970 evidentiranih 47 mladoletnikov, ki so jim sodišča izrekla kazenske ukrepe po njihovi pol-

tudi ta vir za ugotavljanje števila izrečenih kazenskih sankcij po členih 79 i in 79 j KZ ni zanesljiv, saj sodišča sekretariatu ne pošiljajo vseh odločb o izrečenih kazenskih ukrepih ob uporabi mladoletniške kazenske zakonodaje.

⁸ Ur. l. SRS 5/66; zakon je nehal veljati z uveljavitvijo zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, Ur. l. 25/73.

noletnosti zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti. Skrbstveni organi so imeli torej v evidenci le 44 % evidentiranih kazenskih ukrepov, ki so bili ugotovljeni ob pregledu sodnih odločb v zbirki republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo.

Primerjava imen na sodnih odločbah in na evidenčnih listih da naslednjo podobo:

— sodno odločbo in evidenčni list je imelo	29 oseb
— samo sodno odločbo je imelo	73 oseb
— samo evidenčni list je imelo	18 oseb

Zaradi že omenjenih pomanjkljivosti zbranih podatkov ni mogoče priti do veljavnih ugotovitev. Opazno je le to, da je evidenca skrbstvenih organov zelo pomanjkljiva (ali pa je bila pomanjkljiva izbira evidenčnih listov), saj manjkajo evidenčni listi za 73 oseb, za katere so bile najdene sodne odločbe na republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo. Na drugi strani pa so imeli skrbstveni organi 18 evidenčnih listov, za katere ni bilo v zbirki ustreznih sodnih odločb; to le potrjuje že omenjeno ugotovitev, da je evidenca pri tem pomanjkljiva, in zato ni mogoče ugotoviti števila polnoletnih oseb, ki so jim bili izrečeni kazenski ukrepi zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti, in si torej ni mogoče ustvariti resnične podobe o uporabi členov 79 i in 79 j KZ v Sloveniji. Ne glede na vse povedano pa je mogoče po zbranih podatkih zanesljivo ugotoviti, da so slovenska sodišča v letu 1970 izrekla kazenske ukrepe zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti, najmanj 120 polnoletnim osebam. Večina teh ukrepov je bila izrečena v nasprotju z določili členov 79 i in 79 j KZ, kar pomeni, da sodišča zavestno kršijo kazenski zakonik, ko obravnavajo polnoletne osebe zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti. Tako delo pravosodja pa državi nikakor ne more biti v čast, ne le zaradi pravne varnosti občana — storilca kaznivega dejanja, temveč tudi zaradi enotnosti jugoslovanskega pravnega prostora in enotne uporabe zakonodaje, k čemur doslej prav mladinski sodniki niso prispevali pravega deleža. Praksa, da vsak sodnik po svoje razlaga člene kazenskega zakonika tudi za najbolj demokratsko državo ni sprejemljiva, saj tako subjektivizirano pravo prej ali slej postane nepravdo, namesto pravičnosti in enakosti storilcev pred zakonom se pokaže neenakost in nepravilnost.

III. STALIŠČA JAVNIH TOŽILSTEV, SODIŠČ IN SKRBSSTVENIH ORGANOV GLEDE SMOTRNOSTI ČLENOV 79 i IN 79 j KZ

1. Stališča javnih tožilstev

Na vprašalnik je odgovorilo 14 javnih tožilstev. Večina meni, da sedanja zakonska ureditev v členih 79 i in 79 j KZ ni smotrna, le dve tožilstvi jo ocenjujeta za smotrno.

Večina tožilstev meni, da so se določila členov 79 i in 79 j KZ v praksi pokazala za skrajno neprimerna in v nasprotju z duhom 6. poglavja KZ, zlasti še z določilom 69. člena KZ. Sedanja ureditev namreč sodišče popolnoma omejuje pri izbiri drugih primernejših ukrepov. Pogosto se je pokazalo, da bi bilo primerno, če bi sodišče lahko izreklo tudi drug vzgojni ukrep, kot je predpisan. Po sedanji ureditvi postane storilčeva polnoletnost takoj ovira pri delu sodišča, saj se raznovrstnost vzgojnih ukrepov, ki jih sodišče lahko izreče še pred polnoletnostjo, prek noči zmanjša na en sam vzgojni ukrep, to je na oddajo v vzgojno-poboljševalni dom. Taka nenadna sprememba v obravnavanju storilca kaznivega dejanja pa ni upravičena, še zlasti ne s kriminalno-političnega stališča. Vzgojni ukrep oddaje v vzgojno-poboljševalni dom ne more biti primeren za vse storilce, da bi se dosegla resocializacija.

Še manj pa je upravičena ustavitvev postopka, saj se polnoletnika, ki je storil kaznivo dejanje kot mladoletnik, s tem obravnava ugodneje kot samega mladoletnika in ugodneje, kot če bi dejanje storil kot polnoletnik. Tako različno obravnavanje storilcev kaznivih dejanj pa vnaša v celoten postopek dokajšnjo nelogičnost.

Večina tožilstev predlaga, da bi bilo treba sedanjo zakonodajo spremeniti tako, da bi bilo polnoletnim osebam, ki se jim sodi za kaznivo dejanje, storjeno v mladostnosti, mogoče izreči katerikoli vzgojni ukrep. To pomeni, da bi bilo v resnici sodišču prepuščeno kazenski postopek izpeljati po načelih, ki veljajo za mladoletnike, in nato izbrati najustreznejši vzgojni ukrep po določbah 6. poglavja KZ.

Eno javno tožilstvo predlaga, naj se poleg sedanjih možnosti vpelje izrekanje denarne kazni, eno tožilstvo pa predlaga vpeljavo možnosti za izrekanje kazni zapora pogojno ob vzgojnem ukrepu strožjega nadzora skrbstvenega organa.

Na vprašanje, ali je smotrno in potrebno, da sodišča izrekajo polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, poleg z zakonom predpisanih še druge vzgojne ukrepe, so 3 javna tožilstva odgovorila, da sodišča na njihovem območju izrekajo le v zakonu predpisane kazenske ukrepe, 7 javnih tožilstev pa pravi, da sodišča izrekajo vse vzgojne ukrepe, ne glede na zakonsko omejitev.

Vsa javna tožilstva so odgovorila, da ne morejo podati ocene glede uspešnosti izpolnjevanja kazenskih ukrepov, izrečenih polnoletnim osebam zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti, ker nimajo potrebnih podatkov za tako oceno.

2. Stališča sodišč

Na vprašalnik je odgovorilo 13 sodišč. Večina meni, da sedanja zakonska ureditev ni smotrna, tri sodišča pa, da je smotrna in je ni treba spreminjati.

Med sodišči, ki imajo sedanjo ureditev za neprimerno, jih 7 predlaga, naj bi jo spremenili, tako da bi se lahko poleg zdaj predvidenih izrekli tudi vsi drugi vzgojni ukrepi, eno sodišče predlaga možnost izrekanja denarne kazni, eno naj se uzakoni izrekanje vzgojnega ukrepa ukora, in eno naj se uzakoni še možnost izrekanja pogojne zaporne kazni, združene s strožjim nadzorstvom skrbstvenega organa.

Vrhovno sodišče SR Slovenije pravi, da se je leta 1960 postavilo vprašanje, ali sodišče sme polnoletnemu za kaznivo dejanje, ki ga je storil kot starejši mladostnik, izreči tudi kak drug, milejši vzgojni ukrep, in ne samo oddaja v vzgojno-poboljševalni dom. Sodišče je s svojim sklepom št. KŽ 567/60 z dne 24. 6. 1960 na to vprašanje odgovorilo pritrdilno.⁹ Enako stališče so zavzeli tudi sodniki za mladostnike občinskih in okrožnih sodišč v Celju, Ljubljani, Mariboru in Slovenj Gradcu ter javni tožilci iz teh območij na svojem sestanku dne 25. 2. 1970. Vrhovno sodišče SR Slovenije je na občni seji 29. 6. 1970 znova obravnavalo to vprašanje in zavzelo stališče, da ni razloga za spreminjanje dosedanje prakse tega sodišča. Da bi odpadel vsak dvom, se vrhovno sodišče stinja, naj se člen 79 j KZ

⁹ Primerjaj nasprotno stališče v sodbi vrhovnega sodišča Hrvaške, in stališče vrhovnega sodišča Jugoslavije, cit. spredaj, primerjaj tudi zapisnik s posvetovanja mladinskih sodnikov Slovenije, cit. spredaj.

tako spremeni, da se tudi polnoletnim lahko izrečejo drugi vzgojni ukrepi za kazniva dejanja, ki so jih storili kot mladostniki.

Večina sodišč je odgovorila, da je smotrno in potrebno izrekati polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, tudi druge vzgojne ukrepe, ki sedaj niso predpisani. »Takšna praksa se je že udomačila, čeprav je očitno, da ni povsem zakonita« (podčrtal B. F.), pravi neko sodišče. Vsa ta sodišča že danes izrekajo vse vzgojne ukrepe in ne le oddajo v vzgojno-poboljševalni dom, kakor je predpisano v KZ. Sodišča menijo, da je ravno zdaj predpisana oddaja v vzgojno-poboljševalni dom za polnoletne osebe najmanj smotrni vzgojni ukrep.

Tri okrožna sodišča pa stojijo na stališču, da ni smotrno in ne potrebno izrekati drugih vzgojnih ukrepov, kot so zdaj predpisani s KZ.

Izmed 13 sodišč sta le dve dali oceno uspešnosti izpolnjevanja kazenskih ukrepov, izrečenih polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti. Eno sodišče meni, da so kazenski ukrepi po členih 79 i in 79 j KZ samo v redkih primerih uspešni, drugo sodišče pa pravi, da je v dveh primerih izrečeni vzgojni ukrep strožjega nadzorstva skrbstvenega organa dosegel svoj namen in da oddaja v vzgojno-poboljševalni dom česa takega ne bi dosegla.

3. Stališča skrbstvenih organov

Največ predlogov skrbstvenih organov je za tako spremembo zakonodaje, da bi bilo polnoletnim osebam mogoče izrekati za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, vse vzgojne ukrepe. Nekateri skrbstveni organi ta predlog podpirajo s tem, da se zdaj upošteva predvsem teža kaznivega dejanja, saj je dovoljeno izrekati le najtežji vzgojni ukrep oziroma kazni mladostniškega zavora, premalo pa se upošteva storilčeva osebnost v času, ko se mu sodi po polnoletnosti. En skrbstveni organ celo pravi, da je za polnoletne osebe oddaja v vzgojno-poboljševalni dom popolnoma neprimeren vzgojni ukrep, ker so polnoletniki manj sprejemljivi za zavodsko prevzgojo in ker nimajo pogojev za uk.

Pet skrbstvenih organov predlaga dopolnitev zakonodaje z možnostjo izrekanja strožjega nadzorstva skrbstvenega organa. Ta ukrep bi bilo smotrno uporabiti zlasti pri tistih polnoletnikih, pri katerih izločitev iz domačega okolja ne bi bila smotrna, potrebujejo pa občasno vodenje in

pomoč in to se jim lahko zagotovi ravno s takim vzgojnim ukrepom.

Dva skrbstvena organa predlagata vpeljavo denarne kazni, ker so polnoletniki največkrat že redno v službi, zato bi bila denarna kazen zanje najbolj vzgojna.

Po mnenju 6 skrbstvenih organov izrekanje strožjega nadzorstva skrbstvenega organa polnoletnim osebam ni smotrno. Ta ukrep največkrat ne doseže svojega namena, ker so polnoletniki tako iztirjeni ali pa tako pogosto menjavajo svoje bivališče, da je navezovanje stika in delo z njimi nemogoče, zato je strožje nadzorstvo skrbstvenega organa vedno neuspešno.

IV. OCENA PREDLOGOV ZA SPREMEMBO ZAKONSKE UREDITVE V ČLENIH 79 I IN 79 J KZ

Iz prikaza je razvidna velika enotnost stališč glede nesmotrnosti sedanje zakonske ureditve v členih 79 i in 79 j KZ in zahteva po njeni spremembi.

Določiti je treba naše stališče do posameznih predlogov za spremembo zakonodaje in vpeljavo možnosti za izrekanje tudi drugih kazenskih ukrepov poleg že predvidenih v členih 79 i in 79 j KZ.

Ukor je vzgojni ukrep, katerega vsebina in namen se izpolnita že s samim izrekom. Njegova učinkovitost je odvisna predvsem od načina njegove uporabe in od avtoritete, ki si jo pridobi sodišče (sodnik!) v kazenskem postopku proti določenemu mladoletniku.

Povečanje možnosti za izrekanje ukora polnoletnim osebam, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, bi v naši kriminalni politiki preprečevanje kaznivih dejanj in resocializacije storilcev pomenilo obogatitev. Če lahko odraslim osebam koristi tudi sodni opomin (zaradi svoje »prevzgojne« narave), potem je to še toliko bolj pričakovati pri polnoletnikih, ki se jim sodi neposredno po doseženi polnoletnosti zaradi kaznivih dejanj, storjenih v mladostnosti.

Ukor lahko pozitivno vpliva tudi na polnoletnika, zato je treba podpreti predlog za spremembo zakonodaje, tako da se bo ta vzgojni ukrep lahko izrekal polnoletnim osebam, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti. Ni namreč nobenega pomembnega razločka med nameni za izrekanje ukora mladolet-

nikom (člen 71 KZ) in sodnega opomina polnoletnim storilcem kaznivih dejanj (člen 50 a in 50 b KZ). Temeljne okoliščine za izrekanje teh kazenskih ukrepov so tako glede lažje narave storjenega kaznivega dejanja kot glede diagnostične in zlasti prognostične ocene storilca kaznivega dejanja podobne. Zato bi bilo smotrno izrekat ukor tudi tistim polnoletnim osebam, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti.

Oddaja v disciplinski center je vzgojni ukrep, ki se po svojem namenu izreka predvsem za lažja kazniva dejanja, poleg tega storjena še iz lahkomyiselnosti ali iz nepremišljenosti, in le, če pri storilcu niso potrebni trajnejši vzgojni ali poboljševalni ukrepi (72. člen KZ). Ta vzgojni ukrep je že vsa leta od njegove vpeljave v mladostniško kazensko pravo (leta 1960) eden najbolj dvomljivih, saj imajo sodišča najmanj izdelana merila za njegovo uporabo in tudi skrbstveni organi imajo največ težav z njegovim izpolnjevanjem. Nekaj dosedanjih raziskovanj pa že daje jasnejšo podobo o tem, kakšnim mladoletnikom naj se izreka in kako se naj izpolnjuje.¹⁰

Izpolnjevanje tega vzgojnega ukrepa povzroča v praksi težave, kadar na mladoletnike ni mogoče vzgojno vplivati v kratkem času njegovega izpolnjevanja ali kadar mladoletniki odklanjajo prihajanje v disciplinski center. Te in še druge težave bi nastale, če bi se ta ukrep izrekal polnoletnim, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti. Zato tem osebam ne bi bilo smotrno izrekat oddaje v disciplinski center za določeno število ur ob prazničnih dnevih ali za določeno število ur vsak dan. S tema dvema oblikama vzgojnega ukrepa oddaje v disciplinski center, ki trajata le po nekaj ur vsak dan ali le ob praznikih, bi težko dosegli prevzgojo polnoletnih oseb (tako zaradi njihove samostojnosti, kot tudi zaradi kadrovskih in metodoloških težav pri izpolnjevanju tega vzgojnega ukrepa).

Tretja oblika oddaje v disciplinski center, to je nepretrgano za določeno število dni, vendar ne več kot za dvajset dni nekako nadomešča kratkotrajni zapor (»Detention Centre« v Angliji, »Kurzarest« v Nemčiji). Ta ukrep bi utegnil biti uspešen tudi za polnoletne osebe, vendar bi se moral izpolnjevati drugače, kakor se danes izpolnjuje za mladoletnike. Tu ne gre za povečanje strogosti režima v disciplinskem centru,

¹⁰ Carić-Bilić: Upučivanje u disciplinski centar za maloletnike.

temveč za drugačno vsebino dela s temi osebami, za višjo strokovnost kadrov, ki delajo v disciplinskem centru, njihovo posebno pripravljenost za delo z polnoletnimi osebami ter nazadnje za drugačno notranjo organizacijo dela in življenja v disciplinskem centru, kakor je to organizirano danes za mladoletnike.

Z uporabo opisane oblike vzgojnega ukrepa oddaje v disciplinski center bi se koristno dopolnil sestav kazenskih ukrepov za polnoletne osebe, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti. Tudi same polnoletne osebe bi sprejele ta vzgojni ukrep kot koristen. Posebno uspešen bi se lahko pokazal v tistih primerih, ko bi storilec po teži kaznivega dejanja zaslužil kazen ali trajnejši vzgojni ukrep, njegova osebnost in vedenja pa sta taka, da je namen resocializacije mogoče doseči z vzgojnim ukrepom oddaje v disciplinski center. Zaradi kratkotrajnosti ukrepa pa bi se morala doseči intenzivnost njegovega izpolnjevanja, pri tem pa bi moral prostovoljno sodelovati tudi sam polnoletnik.

Kakor bi bila vpeljava možnosti izrekanja opisane (tretje) oblike vzgojnega ukrepa oddaje v disciplinski center po eni strani lahko koristna, pa na drugi strani v naših sedanjih razmerah delovanja služb, ki morajo opravljati vzgojne ukrepe, ni resnične možnosti za njegovo uspešno izpolnjevanje. Zato ni mogoče podpreti predloga, naj bi se po členih 79 i in 79 j KZ lahko izrekal tudi vzgojni ukrep oddaje v disciplinski center nepretrgano, za določeno število dni.

Ukrepi strožjega nadzorstva: Ni možnosti, da bi se polnoletnim osebami izrekli vzgojni ukrepi strožjega nadzorstva staršev ali druge družine.

Anketirani organi, ki predlagajo možnost izrekanja strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, se opirajo na dejstvo, da v KZ tudi sicer v členu 79 k dovoljuje izrekanje tega vzgojnega ukrepa polnoletnim storilcem kaznivih dejanj v dveh primerih, in sicer, če sodišče ugotovi, da je duševna razvitost mlajšega polnoletnika enaka razvitosti mladoletnika, in prav tako v primeru, kadar sodišče mlajšemu polnoletniku izreče pogojno obsodbo. Dosedanje proučevanje je pokazalo, da sodišča ti dve možnosti uporabljajo v izredno majhnem številu primerov.¹¹

Izkušnje z uporabo in uspešnostjo vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega or-

gana za mladoletnike so v celoti ugodne, še posebej v tistih primerih, kjer je bil ta ukrep izrečen ustrezno glede na osebnost konkretnega mladoletnika.¹² Kažejo pa se še številne težave pri izpolnjevanju tega vzgojnega ukrepa; to je pripisati predvsem kadrovskim in strokovnim pomanjkljivostim skrbstvenih organov. Kljub temu se je ta ukrep doslej pokazal uspešen tudi v dosti primerih huje motenih mladoletnikov, tako da so bili nad doseženim uspehom pogosto presenečeni socialni delavci, ki so ukrep opravljali, in sodniki, ki so ga izrekli. Poleg tega je ob izreku ukrepa težko vnaprej predvideti vse okoliščine, ki bodo delovale na mladoletnika in okolje v smeri njegovega poboljšanja.

Doslej se je ta ukrep res le izjemoma izrekal polnoletnim osebami, vendar to ne pomeni, da ne bi mogel biti uspešen za polnoletne osebe, saj se danes ukrep uporablja v številnih državah tako za mladoletnike kot za polnoletne obsojence. Bistveno je vprašanje, komu in kdaj naj se izreče ter kako naj se izpolnjuje, da bo dosegel svoj namen.

Sprejemljiv je predlog, naj se polnoletnim osebami, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, izreka tudi strožje nadzorstvo skrbstvenega organa. Ustvariti pa je treba boljše možnosti za izpolnjevanje ukrepa, da nova zakonska ureditev ne bo pomenila le »modernosti« zakonodaje, temveč resnično prevzgojo tistih polnoletnih oseb, za katere bo sodišče ugotovilo, da ta vzgojni ukrep zadostuje za njihovo poboljšanje.

Oddaja v vzgojni zavod: Polnoletnim osebami ne bi bilo smotno izrekatati tega vzgojnega ukrepa, saj v zavodih niso prilagojene zanje delovne metode in niso pripravljeni za tako delo tudi vzgojitelji v zavodih.

Denarna kazen: z njo se storilec kaznivega dejanja kaznuje le s plačilom določenega denarnega zneska oziroma z zaporom, če denarne kazni ne plača. Nima pa ta kazen prvin vzgoje in pomoči, kakor jih imajo vzgojni ukrepi in kazen mladoletniškega zapora. Naš KZ ne pozna te kazni za mladoletnike, zato ni razlogov, da bi dopustili njeno uporabo za polnoletne osebe, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, saj ni mogoče dovoliti, da bi storilca po njegovi polnoletnosti obravnavali strožje, kot če bi bil sojen v času mladostnosti, torej ob

¹¹ Lazarevič idr., str. 109–110. Skaberne: Kriminaliteta in obravnavanje mlajših polnoletnih oseb v SR Sloveniji.

¹² Skaberne idr.: Analiza in uspešnost izvajanja vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa, str. 177.

storitvi kaznivega dejanja. Predlog za izrekanje denarne kazni po členih 79 i in 79 j KZ je torej nesprijemljiv in nezdružljiv s konceptom našega mladoletniškega kazenskega prava, ki odklanja vsako retributivno vsebino izrečenih kazenskih ukrepov.

Mladoletniški pogojni zapor in strožje nadzorstvo skrbstvenega organa: Ta predlog ni sprejemljiv. Ostane naj še naprej sedanja možnost izrekanja kazni mladoletniškega zapora, sodišča pa naj v večjem številu primerov uporabljajo zakonsko možnost za izrekanje vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa ob pogojnem odpustu iz mladoletniškega zapora (člen 79 f KZ). Če bo z zakonom dana nova možnost izrekanja samostojnega vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa po členih 79 i in 79 j KZ, bodo zdajšnje in še nove možnosti popolnoma zadoščale, da bo sodišče lahko popolnoma individualiziralo kazenske ukrepe zoper polnoletne osebe, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladoletnosti. Mladoletniškega zapora mladoletniku ni mogoče izreči pogojno, zato predlog, da bi ga bilo mogoče izreči storilcu, ki postane po storitvi kaznivega dejanja polnoleten ni sprejemljiv, saj bi storilec tako zaradi poteka določenega časa prišel v ugodnejši položaj, kot če bi se mu sodilo kot mladoletniku.

V. SKLEP

Novelirana kazenska zakonodaja, ki ureja položaj mladoletnikov v našem pravu, se uporablja že 14 let. Zakonodaja pomeni sodobno ureditev položaja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj in bi se morale taki normativni ureditvi ustrezno prilagoditi ter tudi pripraviti vse strokovne službe, na katerih ramena je bilo prevrženo breme izpolnjevanja kazenskih ukrepov za mladoletnike. Jašović pravi: »Normativni model kazenskega ukrepa vsebuje tudi prvine določene »utopične« projekcije, ker za nekatere izmed predvidenih ukrepov niso ustvarjene niti najpotrebnejše možnosti za njihovo izpolnjevanje. Imamo predpisane ukrepe, ki se ne izpolnjujejo niti v takšnem obsegu, da bi omogočili znanstveno-empirično preverjanje njihove smotrnosti. Zato mi mogoče podati zanesljivega odgovora na vprašanje, ali je dokaj bogata lestvica predpisanih ukrepov zoper mladoletnike v prak-

tični uporabi res funkcionalna in uspešna.«¹³ Paunović piše, da je izpolnjevanje vzgojnih ukrepov zoper mladoletnike po splošnem mnenju »u podbačaju«, ker zdajšnja ureditev ne zmore uspešnega izpolnjevanja teh ukrepov.¹⁴ Vasiljević pa pravi: »Dejstvo je, da so se vzgojni ukrepi in kazni, ki se izrekajo mladoletnikom pri nas, pokazali popolnoma neučinkoviti.«¹⁵

Razmere v socialnih službah v Sloveniji pa najboljše zadene Skaberne, ko pravi, da ostaja odprto vprašanje števila kvalificiranih delavcev v socialnih službah, poleg tega pa so zaposleni delavci v socialnem varstvu preobremenjeni in njihovo delo tako postaja kabinetno — administrativno, ponekod pa celo rutinsko birokratsko.¹⁶

Kakor so vsa omenjena stališča vredna premisleka, pa na drugi strani ni mogoče mimo dejstva, da jugoslovanska sodišča izrečejo letno kazenske ukrepe več tisočim mladoletnikom, od katerih se le majhen del vrne na pot hudodelstva. To pa pomeni, da se pri izpolnjevanju kazenskih ukrepov dosegajo uspehi. Razne strokovne službe pomagajo tisočim mladoletnikom pri usmerjanju njihove prihodnje življenjske poti, pomagajo jim premagovati težave, ki spremljajo njihov mladostniški razvoj. Večina mladoletnikov se tako pripravi za delovne, poštene in koristne člane naše samoupravne socialistične družbene skupnosti.

Vse našete težave je seveda treba imeti pred očmi, ko se odločamo kako spremeniti dosedanja določila KZ o sojenju polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladoletnosti. Res je, da prevelik optimizem ni upravičen, vendar pa na drugi strani tudi dvom in zanikanje doseženih uspehov pri izpolnjevanju kazenskih ukrepov za mladoletnike nista upravičena. Ob trezni presoji danih možnosti, bi bilo koristno in smotrno razširiti možnosti za uporabo kazenskih ukrepov polnoletnim osebam, ki se jim sodi za kazniva dejanja, storjena v mladoletnosti. Današnja praksa že prehitveva zakonsko ureditev, zato bi bilo de lege ferenda dopustiti poleg zdaj predvidenih kazenskih ukrepov za to vrsto storilcev kaznivih dejanj še uporabo vzgojnih ukrepov *okora in strožjega nadzorstva skrbstvenega organa*, in sicer ne glede na to, ali se pol-

¹³ Jašović: str. 2.

¹⁴ Paunović: str. 25.

¹⁵ Vasiljević, str. 4.

¹⁶ Skaberne: Stanje i problemi izvršenja krivičnih sankcija institucionalnog karaktera i organizacija post-penalne pomoči u SR Sloveniji, str. 20.

noletni osebi sodi za kaznivo dejanje, ki ga je storila kot mlajši ali kot starejši mladostnik.

Ob prvi reviziji kazenskega zakonika bo treba sedanja člena 79 i in 79 j KZ tako spremeniti, da se bodo polnoletnim osebam za kazniva dejanja, storjena v mladostnosti, lahko izrekli naslednji kazenski ukrepi: ukor, strožje nadzorstvo skrbstvenega organa, oddaja v vzgojno-poboljševalni dom in mladostniški zapor.

LITERATURA

1. Carić-Bilić: **Upučivanje u disciplinski centar za maloletnike**, Kriminalističko-kriminološki institut »Ivan Vučetić« pravne fakultete v Splitu, Split 1972.
2. Hentig, H.: **Zločin, uzroci i uslovi**. Prevedli Dragoljub Dimitrijević, Vera Stojišić i Ljubica Vojnović, Sarajevo, »Veselin Masleša« 1959, 423 str.
3. Jašović: **Prevaspitanje — osnovni proces u izvršenju krivičnih sankcija prema maloletnicima i njegovi principi. Izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima**. Zbornik s posvetovanja. Institut za kriminološka i kriminalistička istraživanja. Beograd 1970.
4. Lazarević idr.: **Primena zavodskih vaspitnih mera prema maloletnicima**. Institut za kriminološka i kriminalistička istraživanja. Beograd, 1965.
5. Marinović-Pejović: **Sudjenje punoletnom licu za krivična dela koja je učinio kao stariji maloletnik. Jugoslovenska revija za krivično pravo i kriminologiju**, letnik V, 1967, št. 3, str. 481—489.
6. **Odločba vrhovnega sodišča Hrvatske**, št. Kž 2130 z dne 9. 11. 1960, **Naša zakonitost**, letnik 1961, št. 1—2, str. 79.
7. Paunović: **Uloga službi i socijalne zaštite u izvršavanju vaspitnih mera prema maloletnicima. Izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima**. Zbornik s posvetovanja. Institut za kriminološka i kriminalistička istraživanja, Beograd, 1965.
8. Schaffstein: **Jugend-strafrecht** Stuttgart, 1959.
9. Skaberne idr.: **Analiza in uspešnost izvajanja vzgojnega ukrepa strožjega nadzorstva skrbstvenega organa**. Inštitut za kriminologijo, Ljubljana, 1969.
10. Skaberne: **Kriminaliteta in obravnavanje mlajših polnoletnih oseb v SR Sloveniji. Revija za kriminalistiko in kriminologijo**, št. 1—2, 1968, str. 2—20.
11. Skaberne: **Stanje i problemi izvršenja krivičnih sankcija institucionalnog karaktera i organizacija postpenalne pomoči u SR Sloveniji. Izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima** Zbornik s posvetovanja. Inštitut za kriminološka i kriminalistička istraživanja, Beograd 1970.
12. Vasiljević: **Uzroci neefikasnosti mera za sprečavanje i suzbijanje maloletničkog kriminaliteta. Izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima**. Zbornik s posvetovanja. Institut za kriminološka i kriminalistička istraživanja, Beograd 1970.
13. **Zaključci sa savetovanja o izvršenju krivičnih sankcija prema maloletnicima. Jugoslovenska revija za krivično pravo i kriminologiju**. Letnik VIII, 1970, št. 4, str. 790—793.
14. **Zapisnik s posvetovanja mladinskih sodnikov Slovenije dne 17. 12. 1971. Bilten slovenskega sodniškega društva**. Leto 1972, št. 3, stran 4.

UDC 343.121-053.8:343.224.1

Judging of Adults for Criminal Offences Perpetrated when they were Juveniles

Brinc Franci, Lawyer, Republic Secretariat for Health and Social Welfare, Ljubljana

The article deals with problems of adjudication of adults for criminal offences they had perpetrated as juveniles. The Criminal Code (art. 79 i) provides, that the court may apply to an adult who committed an offence as a minor juvenile (from 14 to 16 years) the educational measure of commitment to an educational-corrective institution in cases in which the Criminal Code provides for a penalty of strict imprisonment longer than 5 years. If the offence was committed when the person was a senior juvenile (From 16 to 18 years), the court can commit the person to an educational-corrective institution or can apply to him the penalty of juvenile imprisonment.

In everyday practice, however, the courts apply in addition to these two measures other educational measures, consequently, the judicature is not in accordance with the Code. Representatives of the courts and the offices of the public prosecutor whom the author interviewed believed that the Code was too restrictive and suggested that it should be changed to enable the courts to impose all educational measures (in such cases).

In the author's opinion such the changes should include: admonition, strict supervision of the social-welfare agency, commitment to educational-corrective institutions, and juvenile imprisonment.